

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.

Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Într-o săptămână:

DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.

Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 3998/924.

Comunicat.

Sf. Sinod ne încunoștințează, că atât la Cancelaria Sf. Sinod cât și la Consistorul superior Bisericesc se trimit în special din nouile ținuturi, fie de către preoți pentru nevoile lor personale particulare, fie de către persoane particulare, petiții și memorii netimbrate, sau insuficient timbrate, cărora, conform prevederilor legale nu li-se pot da nici un curs.

Deci atragem atențiunea Onor preoțimi, ca oridecâteori înaintează Sf. Sinod sau Consistorului superior Bisericesc, vre-o cerere sau vre-un memoriu pentru interese particulare, să le timbreze, cum prevede legea, dacă doresc ca cererilor respective să li-se dea curs.

Altfel, oricărei cereri sau memoriu privitor la interese particulare netimbrate s'au insuficient timbrate nu li-se dă nici un curs.

Arad, 19 Noembrie 1924.

Joan J. Papp m. p.

Episcop.

Apostolatul mirenesc la sate.

Referat, citit în al V-lea congres misionar al Asociației Clerului „Andrei Șaguna” ținut în Oradea-Mare în zilele de 13 și 14 Nov. 1924

de preotul: IOAN EVUȚIAN.

Toate organizmele, cari au viață sunt compuse din celule. Dela sănătatea celulelor atârnă sănătatea organismului. Satele noastre românești, numite de biserică parohii sunt celula de viață a organismului de stat și de biserică. Greul neamului nostru îl formează satele. Viața bisericească pe dea'ntregul decurge la sate. Decorul țării noastre românești îl formează: codrul cu pădurile, câmpul cu livezile, ogoarele cu pâinea cea de toate zilele.

Atențiunea, ce dela războiu încoace să dă satelor noastre e salutară. Reforma agrară — marea revoluție pacinică — a restabilit la sate echilibrul economic. A șters ura dintre bogat și sărac. Construcțiunile și refacerile de școli și biserici, aprovizionarea lor cu cele trebuincioase, dau satelor noastre un aspect mai modern și încetul cu încetul se infiripează o viață nouă. Satele noastre ascund energii enorme. Aceste energii sănătoase, trezite la conștiința de sine, vor formă un capital, care în foloase va întrece toate capitalele țării prefăcute în aur și argint. Acesta ar fi capitalul moral. Cu un astfel de capital să mândresc azi în fața lumii țărișoare mici ca: Svedia și Norvegia, Dania și Elveția. Aproape în toate timpurile satele au avut darul de a da lumii apostoli oameni mari și fapte nobile. Ierusalimul cu pleiada lui de doctori solemni, cu canoniștii și cărturarii lui iscusiti n'a putut să dea măcar un apostol religiunii creștine; Galileia, țărnișii lacului Genezareth, poalele munților și satele sărăcicioase a-le Iudeii au dat lumii pe umilita Hananeancă, pe iubitoarea Magdalenă pe bunul Iosif, fecioara Maria și pe cei neastâmpărați 11 apostoli. În viața noastră națională nu orașele cu confortul lor deplin au dat neamului eroii naționali, ci satele și ținuturile sărăcicioase au dat pe Avram Iancu, pe Horia, Cloșca, Crișan, Tudor Vladimirescu ș. a. Satele sunt lumea ideală de azi și de todeauna. Libertatea sufletului, care singură dă pacea omului numai la sate o poți afla. Insuși Mânt. de câte ori ieră ispitit de Diavolul, promițându-i-se regatul pământului și măririle lumesti — zicea: pieri dela mine Satano!, părăseă locul unde ieră ispitit se re'ntorceă în Galileia și își regăseă pe Tatăl cel ceresc în mijlocul colinelor. Înverzite și a izvoarelor limpezi, printre cărdurile de femei și de copii. Câteva sate numai au format mica lume a lui Isus, însă despre satele lui lumea a vorbit tot cu aceeaș însuflețire ca despre Roma și Atena. Dacă neamul nostru românesc se poate mândri cu o credință tare și cu un popor evlavios și religios, o poate mulțumi aceasta satelor și apostolilor dela sate.

Cu toată dorința nestrănutată a poporului nostru de a-și susține credințele vechi intacte, conștiința curată și contactul cu D-zeu Tatăl, totuși viața acum după război ia o înfățișare, care trebuie să dea de gândit. Sentimentele religioase și morale, în mijlocul grelelor frământări de azi, parecă se pierd tot mai mult în domeniul trecutului și a uitării, iar poporul nostru, oftează după iele, ca și după un bun pierdut, fără însă ca prin aceasta dorința să și le poată și satisface. Să impune deci o mare datorie, ca conducătorii acestui neam, să-și strângă rândurile să-și îndoiască puterile de muncă și unul ca toți și toți ca unul într'o desăvârșită solidaritate să contribuie la trezirea sentimentului religios, la mișcarea religioasă în fiecare sat.

Multă vreme s'a crezut că religiunea e o invenție a preoților. Istoricii și Apologeții bisericești, precum și toți cugetătorii serioși au explicat îndeajuns contrarul acestei aserțiuni.

Al V-lea Congres preoțesc, prin tema de față, prin chemarea laicilor la apostolat dovedește buna intențiune de a pune religiunea în fața lumii de azi, la locul ce i-se cuvine — în sfeșnic — ca să lumineze tuturor. Religiunea e un bun comun, după care toți oftează, din care toți oamenii să îndulcesc, în urmare toți sunt datori a se interesa de ea. Prin chemarea laicilor la apostolat, Biserica îndeplinește una din cele mai însemnate prescripțiuni a dreptului divin și o recerință arzătoare a timpului de azi. Invățătura creștină e destinată pentru toți oamenii, tuturor timpurilor. Biserica, care este depozitara învățaturii creștine, care are de scap fericirea și mântuirea tuturor oamenilor, trebuie să poarte grijă ca aceasta învățatură să se răspândească așa după cum apostolii ne-au lăsat-o și așa după cum Mânt. a conceput-o și nici decât altcum.

La tema de față gândul ce ne preocupă mai mult e că *prin ce mijloace s'ar putea răspândi mai ușor învățătura creștină oamenilor?* Primul mijloc de răspândire a religiunii nu e comun ci D-zeesc. D-zeu a sădit în primul om și consecutiv în toți oamenii *Conștiința*, care nu e altceva, decât glasul lui D-zeu și voia Lui. Profetii, prorocii și Apostolii prin apostolatul lor au finit și conlucrat nu la întemeierea de credințe și religii noi, ci în mult la trezirea conștiinței omului. Conștiința omului e deci religiunea primordială, care planează în inima fiecărui om și de care e plin cerul și pământul. Tot aci trebuie să mai observe laicul care dorește să facă apostolat religios că: Apostolatul, dacă nu este o știință

este o artă de care nu se poate servi ori și cine s'ari și cum, decât acela, care au darul dela D-zeu și dorința tare de a servi unui ideal. Au doară toți sunt apostoli, au doară toți proroci, au doară toți dascăli, au doară toți puteri au doară toți au darul tămăduirilor, au doară toți talmăcesc, au doară toți în limbi vor grăi? Nu! zice Ap. Pavel la Cor. Dacă dragoste nu am nimica nu sunt. În religiune, ca și în artă a spune nu însemnă nimic a face însemnează totul. Nu cel ce-mi zice Doamne, Doamne, ci cel ce face voia mea acela se va mântui. Religiunea, ca și adevărul, numai atunci are preț, dacă devine sentiment și dacă să săvârșește în lume. Religiunea nu să săvârșește în lume prin cunoașterea numai a unor legi morale și prescripțiuni ținute, ci ea să săvârșește prin un viu contact cu D-zeu și prin cunoașterea lui. Religiunea nu poate fi exhaustată prin un program de organizare fie de caracter preoțesc, fie de caracter laic aceea organizare, ci numai prin un Duh de viață intern, care să stăpânească toate simțirile și căile omului. Acest duh de viață nu se poate insufla prin legi, canoane ori dogme, ci numai prin puterea și criteriile apostolatului. Cari suut criteriile apstolatului? Criteriile apostolatului nu le putem afla decât la viața Apostolilor și la viața lui Iisus. Dela flacără la flacără se face lumina, dela om la om viața dela Hristos și Apostoli apostolatul.

Biserica ca instituțiune divină își are baza sa de drept, organizația, administrația și viața sa bisericească. Ce privește dreptul și organizația să avem canoane și dogme bine sistematizate, cari nu se pot schimba, ci numai mărturisii și cărora membrii bisericii au să se supună. Ce privește viața bisericească aici e câmpul cel larg pastoral, unde fiecare membru laic are parte activă, fiecare membru laic poate contribui cu puterile sale la binele comun la întărirea și avântul bisericii. Biserica noastră ortodoxă română, nu s'a închinat nici odată cu ziduri chineze în fața acelorora, cari au voit să ia parte la viața bisericească, ci a lăsat teren liber, ca fiecare membru să-și poată exercita drepturile sale sufletești. Nici o biserică din lume nu are organizație mai democratică, care să corespundă recerințelor sufletești a tuturor păturilor din care e compusă, ca biserica noastră, dar iară nici o biserică nu a ținut mai cu îndârjire la sfințenia dogmelor și prescripțiilor apostolești și sobornicești ca biserica noastră ortodoxă română.

Când facem deci un non pas spre democratizarea bisericii noastre prin chemarea la-

cilor la apostolat o facem prin de grijă și cu multă precauțiune.

Când vorbim de viața bisericii noastre, unde chemăm la apostolat pe toți membrii bisericii noastre, ca să nu dăm greș și să nu cădem în erezii, trebuie să știm că vorbim de viața liturgică, lucrările sfinte, săvârșirea tainelor și rugăciunilor, despre locurile sfinte timpurile sfinte și venerarea sfinților. Aceasta s'ar putea numi și viața internă a bisericii spre deosebire de viața individului, viața familiară și viața societăților în biserică, care ar forma partea externă a vieții noastre bisericești. Viața internă culminează sf. Taine, care lucrare prin punerea mâinilor Hristos a lăsat-o Apostolilor și prin ei Episcopilor. În acest sanctuar nu va putea intra nimeni decât aceia, cari spre acest au primit dar și puter de sus. Ori ce corp strein intrat aici, va cauza bisericii lacrimi și dureri asemănătoare lacrimilor și durerilor ce suferă ochiul curat prin intrarea corpurilor streine în el. Pildă vie ne sunt: operele profane introduse în organizmul bisericii noastre, fără consimțământul Ei ca: căsătoria civilă, nimicirea școlii confesionale și libertatea culturilor sectare. Aceste inovațiuni, nu sunt nici decât progres pentru biserică noastră, ci vătămări interne, zgudări, din cari știe D-zeu cum va ieși biserică noastră. Toate aceste trei inovațiuni au atins mai mult credința satei noastre. Statul ca prima și cea mai puternică persoană morală laică și-a menajat interesele lui și a călcat în picioare interesele bisericii noastre. Dacă în forma aceasta ar face apostolat laic la satele noastre și celelalte persoane morale și indivizi laici încurcând ne-am pierde și zidurile bisericilor noastre, decum viața și sfințenia ei.

Cea mai veche instituțiune a dreptului divin este Căsătoria. Și-a luat naștere când D-zeu a creat pe cei dintâiu oameni de ambele sexe și a hotărât, ca reciproc să se iubească și ajute. Pe baza acestei consfințiri de D-zeu s'a dezvoltat neamul omenesc. În căsătorie deci este vorba de drept divin și drept uman. Dar cum e respectat dreptul divin a acestei taine principale, când în constituția țării noastre, nici amintire nu se face despre căsătoria bisericească. Multă viață și energie apostolească a pierdut biserică prin laicizarea acestei taine. Să facem o scurtă reprivire asupra ei: unde e logodna cu esamenul logodnicilor? unde strigările? unde impedimentele? unde rudenia de sânge, unde înscrisura, rudenia spirituală, unde adopțiunea? relațiunea dintre soți pe ce se bazează azi, relațiunile dintre

părinți și copii? pe sfințenie? pe iubire? Unde am ajuns cu divorțului? cu motivele de divorț căsătoria a doua a treia? căsătoriile mixte; toate aceste acte sfinte au pierit în mâinile matriculanților de stat, cari nici idee nu au și nu vreau să aibă despre dreptul divin în căsătorie. Astfel la satele noastre cel dintâiu așezământ și cel mai puternic căsătoria și-a pierdut caracterul sfințeniei. Un apostolat din partea laicilor pe acest teren ar fi fără îndoială necesar și ar fi cel mai arzător, căci altcum temelia neamului, vatra, familia întemeiate numai pe matriculă sunt șuurede, sunt temelii pe nisip, supuse la peire în tot momentul. Acei iuriști și oameni de bine, cari s'ar lua sarcina, ca pe acest teren să înceapă un apostolat, readucând căsătoria la demnitatea de taină, la demnitatea avută, vor fi salutați de biserică noastră și își vor câștiga merite neperitoare, conlucrând prin aceasta la binele și inobilarea neamului.

Al doilea așezământ — care mai ieri alaltăieri împodobeă satele noastre, ardea și aducea lumină era Școala bisericii. Școala apostolatului mirenesc. Acest așezământ, mutilat prin laicizare, azi dă un aspect sinistru. Aproape în fiecare comună vezi câte un edificiu, deschilinit de celelalte prin vechime, uitare și negrijă, aceasta e școala bisericii care stă muță și fără viață, nu pentru altceva, ci numai pentrucă a avut păcatul să fie cândva școală confesională. Și Doamne! Cât apostolat a revărsat școala bisericii și dascălul bisericii peste și printre obiditul neam românesc. Pe lângă adevăratul păstor sufietesc al satelor noastre, uitate și nebăgate în seamă de toți pretinsii conducători ai satelor de azi, figură o persoană umilită în poziție, înaltă însă la suflet, dascălul satului, unicul și îndestulătorul apostol laic. Preotul și dascălul făceau singuri apostolatul la sate. Și l'au făcut bine, căci poporul nostru dela sate a primit dela Altar și dela Strană, atâta hrană sufletească, încât i'a fost deajuns să-și mulțumească recerințele sale sufietesti. Guvernauții de azi prin nimicirea școlilor noastre confesionale, nimiciră nu numai metoda de apostolat — lucrarea în comun a celor doi conducători firești a poporului dela sate — dar nimiciră pe însuși unicul apostol laic dascălul sâtenilor. Azi dascălul nu e nici a satului, nici a poporului, nici a bisericii, nici a școlii, ci e a aceluia, care îl plătește. Dascălul de azi, nutrit cu lozinca școala e a învățătorului, biserică e a preotului se ferește de orice conlucrare cu preotul, uitând și în unele

locuri ambii neștiind, că școala nu e a învățătorului, biserica nu e a preotului; ci ambele sunt instituțiuni destinate pentru cultura și morală poporului. A aduce școala la ogașul ei, pe învățător la conlucrarea sinceră cu preotul, e o problemă dela rezolvarea căreia ar depinde și problema ce o discutăm azi: apostolatul laic la sate.

Al treilea rău cu care să luptă satele noastre sunt sectarii.

Data fiind legea pentru libertatea tuturor culturilor și credințelor sectare în țara noastră, e superflu să ne mai plângem de propaganda sectară. E drept, că noi nu prea înțelegem bine politica de stat, care edă edicte de nerecunoașterea căsătoriei bisericești, nimicirea școlilor confesionale, restrângerea orelor de religie și în acelaș timp edă edicte de libertate pentru propagandiștii streini de a juca după plac pe corpul bisericii noastre mai zisă și dominantă. E un fapt împlinit însă acest lucru, căruia trebuie să ne supunem și căruia rău numai prin contra mijloace asemănătoare, ori ori mai bune putem să-i rezistăm. Propagandă religioasă până aci am făcut numai noi preoțimea. Vom apela de aci înainte și la laici. Că propaganda sectară nu e religioasă, ci politică, ba în distructivă și subminatoare biserica noastră a constatat-o și o desaproabă și i-se va opune cu toate puterile ei morale să oprească ravagiile, ce acești propagandiști streini — donitori de a trăi pe ușor în țara românească — le contemplează; rămâne însă dator și Statul să-și spună cuvântul în această chestiune, când va fi timpul oportun pentru aceasta. Dacă sectarii își află oameni însuflețiți pentru propagarea credințelor lor falze și încă toți dintre laici, biserica noastră să nu afle dintre fii săi oameni însuflețiți pentru propagarea credințelor noastre divine și mântuitoare? Aici cade întrebarea deci: cari ar fi acei oameni, cari s'ar putea însăroina cu apostolatul la satele noastre? În loc de răspuns citez: Prof. A. C. Cuza zice într'un discurs studenților săi de toate categoriile: „Voi sunteți ieșiți din rândurile poporului și aflându-vă iară în fruntea lui, ave-ți datoria să pătruhdeți nevoile și să lucrați pentru binele lui, căci clasele culte sunt floarea inteligenței unui popor și în tocmăi ca florile unui pom, iele pentru dânsul trebuie să înflorească și numai lui să-i aducă roade. Deci floarea cugetării românești, toți oamenii de bine din țara noastră ar trebui să se însuflețească de aceasta adâncă preocupare „apostolatul la sate“.

(Va urmă.)

Predică pentru 1 Decembrie

Deschide-voiu gura mea și se va umplea de Duhul și cuvânt voiu răspunde împărătesei Maicei și mă voiu arată luminat prăznuind și voiu spune minunile ei — bucurându-mă.

(Catavasia).

Adânc impresionat de gravitatea actului festiv, stau în fața Voastră adorat cîer, honorațiori și popor! și, în strălucirea aureolei actului măreț, mi-se prezintă înaintea ochilor sufletului meu tipul înțeleptului Iosua, care după ce a așezat poporul său în pământul făgăduinței, și făcând o reprivire la luptele și suferințele prestate, la obstacoli cari l'au întimpinat, după cari totuși sălășluindu-se în pământul unde „*curge lapte și miere*“, cu o adâncă recunoștință și mulțumire față de Trozul Sfiutei Dumnezeiri, rostit-au următoarele cuvinte mult zicătoare: „*Eu și casa mea (poporul cășii mele) Domnului vom servi!*“

Cu aceste gândiri să privim — iubiților — și noi în zorii zilei de azi, în a 6 a aniversare a zilei dela 1 Decembrie 1918, îndreptându-ne simțemintele inimii și a sufletului nostru spre cetatea lui Mihai, a Marelui Martir al neamului nostru! Să reprivim și noi ca Iosua asupra trecutului nostru istoric și glorios, la luptele noastre, la suferințele prestate pentru îndeplinirea postulatelor noastre a unui popor fără seamă, care nici când nu a căzut în desnădăjduire, ci pe lângă toate vicisitudinile timpurilor vitrege, alimentatu-ne-am sufletele cu cele mai pioase gândiri și mărețe idealuri, cari fac mândria și orgoliul unui popor adumbrat de frica lui Dumnezeu! . . . Amintirea — așa zicând — a epopeiei noastre extraordinară este atât de superioară, încât numai în fantasia unui Geniu inspirat să poate idealiza!

De-aceea venim cu recunoștința, grațitudinea și devotamentul pios spre Mecca idealurilor noastre făcând sfânta făgăduință cu înțelepciunea profetică alui Iosua și zicem din inimă: *Noi și casa noastră (poporul casei noastre) Domnului vom servi!*

Da! Domnului vom servi!

Ideia, concepțiunea și ori care acțiune psihică, numai așa capătă cîenodiul-caracter religios și expresie superioară, dacă acele le pînem în legătură cu Duhul religiei, cu ce e mai maiestos, sublim și sfânt, adecă: cu Dumnezeu și doctrinele evangelice ale Mântuitorului Hristos... în asemănare cu corpurile cerești, cari așa, se prefac în stele strălucitoare, dacă se revarsă asupra lor, razele pompoase ale soarelui!...

* * *

În fața acestui eveniment istoric să ne adâncim iubiților în meditațiunile sfinte, la lumina cărora se va concepe în sufletul nostru acel ideal sacru, care ne va perfectua cea mai dulce fericire în acest pământ „unde curge lapte și miere“, și pe care să-l sfințim cu sudo-

rile feței noastre, cu munca noastră încordată! Căci — iubiților mei fii sufletești, — omul nu este creat pentru plăceri deșerte, ci pentru acțiuni sfinte de a crea, de a munci, căci, când omul primitiv a încetat de a mai asculta de glasul lui Dumnezeu, în nemărginita Lui înțelepciune, a blăstămat *pământul*, ca spini și mărăcini să rodească, ca și cum ar fi voit, ca omul care pe povârnișul plăcerilor și desmărdărilor decăzuse moralicește, întru sudoarea muncii să se deștepte la o viață rodnică; ca și cum ar fi voit, că pământul care cu trândăvia omului îl făcuse urgisit, munca omenească să-l facă iarăși paradis, rai al desfătărilor și plăcerilor omenești!

Celebra Romă atunci era puternică, neînvingibilă, când un Catone selecționa tânărețul capabil de acțiuni mărețe; iar când s'a cufundat în noroiul plăcerilor sensuale, după pilda tristă a imperiului elin, decăzută în servilismul nimicitor!

* * *

Noi grație cerului! Nu avem lipsă de selecționare; tineretul nostru, cea mai strălucită pildă ne-a dat de o *voință de fier*, de o înflăcărată *voință de a fi! Vulturii vulturi nasc, leuica pui de lei laptează!*

Primiți acest cuvânt pastoral care prin inima și sufletul meu *din cer vă răsună Vouă*; postulatele aleșilor poporului nostru depuse pe saectuarul inaugurat în cetatea Marelui Martir Mihai să vă fie de *un lăsamânt sfânt* pe a cărui temelie să se înalțe fericită scumpa noastră țară!

Voi încheia cu sentința evanghelică:

„Și cuvântul trup s'a făcut . . . și am văzut mărire Lui . . . plin de dar și de adevăr! . . .” Amin!

Arad, 28 Noemvrie 1924

Alexiu Popovici, paroh.

Alta rumpere de peceti cu străinii, în județul Arad.

— Revenirea Nadășului. —

Înainte cu 29 ani, pe urma unor certe locale, și-a făcut unația intrarea în frunțașă comună de munte Nadăș, din județul Aradului, între împrejurări, vrednice de a fi arătate mai de aproape cu alt prilej. În timpul din urmă, poporul zis „unit”, și-a dat seama de rătăcirea sa și a trimis la Episcopia Aradului o delegație de patru țărani, prin cari cereau să fie primită întreagă *parohia g.-cat.* în legăturile noastre. Li s'a dat sfatul, să se adreseze în scris și cu iscălițurile celor ce doresc revenirea la ortodoxie.

Făcându-se aceea cerere, Episcopia l-a trimis la dânsii, spre a-i asculta și cu graiul, pe părintele asesor și preot misionar Dr. Gh. Ciuhandu. Dumineca trecută, în 23 Nov., poporul întreg, bărbați și femei, adunat după sf. liturghie la una din școalele din sat, și-a exprimat și cu graiul dorința, de a fi reprimat în legăturile Bisericii ortodoxe. Oamenii

erau sătui și vorbeau cu dis gust de episcopia g.-cat. din Oradea-Mare, căreia-i aparținuseră până atunci și care i-a amăgit în curs de 29 ani, cu *făgăduințe neimplinite*, că li va zidi biserică, casă parohială și școală. — Era foarte caracteristic aceea ce spuneau un „unit” din obștea adunată, că în șatul Nadăș „uniții” sunt cei mai înșpouiți în învățătură, deoarece n'au avut școala lor, iar dela școala ortodoxă erau opriți, ca nu cumva să devină ortodocși. Iar noi adăogăm: Episcopia g.-cat. din Oradea, care-i ținea în aceasta stare, era cea mai bogată între toate episcopiiile românești din Ardeal și, totuși, de 144 ani, de când avea stăpânie peste 149 mii jugăre pământ arător și păduri, n'a înființat măcar o *tipografie* pentru a tipări ceva românește!

Poporul, în cererea sa de a fi reprimat, spune că știe despre trecerile de odinioară, că n'au fost după lege și că vine cu întreg avutul său, modest, ce și-l-a putut înfiripă. În adevăr, procedurile, prin cari administrația ungurească și ministerul ungar al cultelor l-a scos pe nădășeni ca „uniți”, sunt un capo d'operă de siluirea legilor.

Dar și până să înfățișem acele proceduri, ținem s'adăogăm despre evenimentul zilei și aceea, că la împăcarea sufletească a Românilor din Nadăș a contribuit și exemplul părintelui *Romul Rațiu*, mai înainte preot de al nostru, trecut apoi de preot la g.-catolici, de unde, după sincere păreri de rău, a revenit și a fost reprimat în 11 Nov. a. c. Sf. Sa fusese preot g.-c. în Minișul de sus și administrator parohial la Nadăș.

Cu aceasta *ni-am recăștigat cele peste 400 suflete, ce ni-au fost furate, și s'a dat din partea însuși poporului cuminte, pilda de urmat și în alte comune, puține la număr din județul Aradului, în cari avem d'abia câțiva — puțini — Români uniți sufletește cu străinii și desbinați de cătră frații lor de aceeași limbă și sânge:*

C.

Un cuvânt

elevilor de ieri — preoților de mâne.

(Acei cari cercetează în prezent publicarea „Concurselor”)

O pleiadă destul de numeroasă și pregătită părași cu finea anului școlar prezent zidurile vechi ale institutului nostru, ce în trecutul lui centenar a dat neamului și bisericii noastre atâtea generații de adevărați păstori buni.

Trecuți și examenul calificativ, așa că acum stați gata a începe viața, activitatea, munca... Vă văd

din când în când pela oraș și voios observ cum păstrați încă pe fețele voastre aceea *încredere tinerească*, ce s'a desemnat pe ele deodată cu părăsirea băncilor, școlii. Doresc ca conturile acestei încrederi să vă rămână în întregul curs al mulților ani de păstorie pe cari vi-i urez să-i ajungeți în deplină fericire. Mult m'ar dura însă, dacă peste vr'un an doi — restimp în care v'ați așezat în parohie și gospodărie — întâlnindu-vă iarăși în locul acestei încrederi aș ceti din ochii voștri îngrijorarea desperatului ori aș întâlni surâsul amar al scepticului.

Fețele voastre azi radiază de această încredere tinerească care e secundată de avântul entusiasm al idealului conceput încă pe băncile școlii. Voi apoi credeți că veți putea face din acel ideal o realitate, ce va satisface dorința voastră după adevărata fericire. Măne-poimâne veți lua bățul păstorului; în scurt timp veți începe păstoria turmei hărăzită vouă de Providență. Acum intrați pentru primadată în aceea ce se zice lume. Încrederea tinerească, ce până aci s'a alimentat numai și numai din sufletul vostru plin de entusiasm în care sălășluia *idealul* produs al muncii voastre de atâția ani de școală — se lovește de odată și poate chiar prea brusc de o altă realitate: pe care o prezintă lumea. Această ciocnire a sufletului vostru tinerească, — care azi pare titan în frățezimea lui chiar cu stânca realității, poate aduce cu sine completa lui sfărîmăre și odată cu aceasta pierirea cu desăvârșire a acelei energii ce l-a alimentat idealul.

Azi idealul vostru e încă blândul și bunul păstor așa cum l-a concretizat Mântuitorul „care își pune sufletul său pentru oi”. Sufletul vostru azi încă e plin de aceea ce a sămănat Mântuitorul; în sufletul vostru încă trăiește El: *Hristos*. El face ca fețele voastre să radieze de încredere. păstrați-L, căci v'ați menținut sufletul și acesta vă dă încrederea, care e singura bază a carierei voastre, singurul mijloc al procurării adevăratei fericiri.

Sufletul vostru se va ciocni cu lumea, biruitor va ieși numai atunci dacă va păstra în el pe Hristos. Inima păstorului în care nu este El, lovită de stâncile lumii se sfărîmitează și curge de pe acele în picuri lacrimi. Nu e mai catastrofal decât a întâlni un tiner păstor a cărui suflet s'a depozitat ca picuri pe tavanul lumii; un păstor fără chipul bunului păstor în inimă — fără Hristos. Vanzându-ți inima în contra bunurilor, oferite de lume, ai vândut pe Hristos. Iuda Iscarioteanul după mișeleasca vânzare s'a sbuciumat ceasuri până ce și-a curmat chinul streangulându-se; Tu vei chinui ani, decenii îndelungați aruncat în sbuciumările lumii lipsit de unicul razim pe care ți-l dă El, *dacă crezi în El*.

Având pe Hristos în inimă, ați dobândit încrederea în muncă și speranța în fericire.

Arad, 22 Nov. 1924.

Prof. C. Turicu.

Al V-lea Congres misionar al Asociației clerului „Andrei Șaguna”

Binecuvântarea lui D-zeu, implorată cu atâta rugăciune de fiii bisericii ortodoxe, tot mai multe își arată roadole ei sfințitoare, cari ca și nește limbi de foc se revarsă an de an peste congresele noastre preoțești. E și natural ca congresele preoțești să depășească marginele strâmte, în cari se învârt cele multe congrese lumești și să se ridice la idealul la înălțimea sfântă, pe care ideal biserica ortodoxă nici în epocile cele mai triste de apăsare și umilință nu l'a părăsit.

Biserica ortodoxă, care nici odată nu s'a închis între zidurile chinezești, ci a lăsat porțile învățăturilor și doctrinelor sale deschise pentru toți fiii săi ca clerici și mireni deopotrivă să se poată hrăni sufletește din idealul ei sfânt, pe drept a devenit *singura biserică a neamului românesc*.

Și dacă la *Oradea-Mare* s'a spus de către apostolii mirenești, că la luptele grele pentru întregirea neamului au luat parte numai ortodocșii, atunci biserica neamului românesc se identică cu țara românească, cu pământul și idealul românesc. O astfel de indentificare cere dreptatea dela toți fiii acestei țări și nu legi speciale și concordate vanitoase, cari nu încheagă ci destramă un pământ câștigat cu atâta sânge.

Tema principală: apostolatul mirenesc la sate și orașe, care a frământat mintea congresiștilor dela al V-lea congres preoțesc e tema și problema cea mai serioasă și cea mai actuală. Aceasta problemă întregeste problema anteriorului congres ținut la Arad: „Cum putem duce pe Hristos în mijlocul credincioșilor noștri” dar întregeste și tema universală creștină: „Infrățirea popoarelor prin biserică”.

Întregirea neamului prin granițe și teritorii s'a făcut, de către fiii neamului ortodox român, e la rând să se facă întregirea sufletească a neamului. Această întregire nu se va putea face prin organizații politice, ci numai prin Duhul creștinesc a bisericii, cere are de bază nu interesul ci iubirea. *Prin una sfântă sobornicească și apostolească biserică ortodoxă să se facă infrățirea neamului românesc* — Apostolat mirenesc la sate și orașe făcut în această direcție, va ridica biserica românească, biserica neamului la culmea idealului propovăduit de Mântuitorul Is. Hristos, o biserică cu *O turmă și Un păstor*.

Apelul congresului V-lea preoțesc dela *Oradea-Mare* să fie un apel norocos! Să se înșire în rândul ostașilor lui Hristos, toți cari cred, că Evanghelia e lumină, care nu trebuie pusă sub obroc, ci în sfeșnic ca să lumineze tuturor!

Indiferenții, neutrii și passivii în cele religioase, să nu aducă pe capul bisericii noastre și păcatul neiertat ca și în cele religioase să lase loc de propagandă streinilor.

Propaganda creștină să fie făcută de creștinii!

Ioan Evușian preot.

Problema cântăreților în biserică noastră.

E nevoie azi mai mult ca ori când ca în biserică să se cânte bine și frumos, încât să fie în stare să pătrundă în inimile oamenilor atât de preocupate de grijile vieții comune, de toate zilele. Să pătrundă, să miște și să înalțe sufletele peste preocupările zilnice. Să-l facă așa să se gândească la ce e mai bine și mai frumos: să se gândească la Dumnezeu.

Și această importanță o are cântarea pentru toți credincioșii indiferent de cultură, cu singura deosebire că enoriașii culți au mai multă nevoie de această înălțare sufletească, căci dacă și merg la biserică, ei merg în majoritate lipsiți de credința tare și vie care să-i pună în legătură cu Dumnezeu.

Marea majoritate de azi cu pregătirea lor, cu cântarea lor de azi va putea să miște sufletele credincioșilor? Sânt azi o mulțime de cântăreți cari habar n'au de muzică și dacă totuși cântă în așa fel că dau rezultatul tocmai contrar de cel dorit.

Sânt apoi o seamă din ei, cari știu ceva, dar părându-li-se că știu prea mult, nici nu mai încearcă să se mai cultive.

Încât privește apoi achiziția lor de această îndatorie, dat fiind că sânt rău plătiți, ce fac, fac numai de silă.

Gravitatea problemei însă nu consistă numai în cele de mai sus, ci în faptul indiscutabil că neglijanându-se această problemă, vom ajunge să nu mai avem nici cântăreți ca cei de azi.

Și aceasta tocmai în timpul, când se cer alți cântăreți și altă cântare în biserică, — și tocmai atunci când ne gândim și ne exprimăm dorința de a se introduce încât se va putea în toate bisericile noastre cântarea în cor.

Mai ales aici, în Transilvania, această problemă este mai ardentă.

Înainte de război majoritatea absolută a cântăreților, a cantorilor cum se mai numea, o formau învăiaților. Azi însă ei statificându-se, nu mai sânt aplicați să îndeplinească și îndatorirea de cantor, considerând-o parte că de incompatibilă.

Dar nu numai în Transilvania, ci în întreaga țară cam aceeaș e situația. Căci și dacă sânt școale de cântăreți, ele nu mai corespund azi.

Astfel fiind, este necesar să se pună pe tapet această chestiune și să se hotărască să se înființeze școale de cântăreți de cel puțin patru ani, în care să se primească bine înțeles numai elevi cu aptitudini muzicale. Acest curs de patru ani să nu fie numai curs de muzică, ci curs secundar unde să se predea elevilor și alte materii, ca: Religia Română, Matematica, Istoria, Geografia, Muzica vocală și necondiționat cea instrumentală: pian, armoniu sau alt instrument.

Natural, muzica vocală bisericească va fi studiu principal.

Întrucât se va vedea că nu e suficient cursul de patru ani, se poate face de șasă ani. Cel mai puțin în acest caz cântăreții bisericești ar fi egali — sau aproape — cu învățători. Cântăreții ieșiți apoi din aceste școale, ar corespunde postulatelor vremii, ar fi capabili să formeze și să conducă coruri bisericești, în general zis ar fi capabil să presteze o astfel de cântare în biserică încât să fie în stare să ridice sufletele oamenilor din noianul preocupărilor comune și, cât timp petrec în biserică, să stea în continuă legătură cu Dumnezeu.

Și eată că în felul acesta am mai crea pentru satele noastre în special încă un om al cărții, încă un îndrumător spre mai bine, și am crea în acelaș timp un foarte bun ajutor preotului.

Natural, că cei chemați trebuie să se îngrijească de acești noi îndrumători ai credincioșilor. Trebuie să li se fixeze un salariu corespunzător. Să fie considerați și ei ca funcționari reguțați să se bucure de toate beneficiile de care se bucură toți cei cari au pregătire egală cu ei. Chiar și la armată să fie trecuți și ei în rândul celor cu termen redus.

Să nu se pară această sarcină neavenită, căci să se știe ori și când și în orice împrejurări: menținerea și cultivarea simțului religios moral și moral social numai biserica îi va face noianul preocupărilor comune.

Cum se găsească banii pentru fel de fel de școale, să se găsească și pentru astfel de școale.

Pr. N. Dima.

INFORMAȚIUNI.

Personale. Preasfinția Sa Episcopul nostru Ioan, a plecat Duminecă în 23 I. c. la București, pentru a participa la ședințele sfântului Sinod.

Aviz oficial! Provoacă P. O. Oficii protopresbiterale și Onor. Oficii parohiale, să administreze aici cel mult până la 20 Decembrie 1924 toate contribuțiile diecezan rezistente și curente, rămânând răspunzători — pentru neexecutare și întârziere, — conducătorii oficiilor.

Consistorul diecezan.

Sfințirea bisericii din Chelmac. Parohia ort. rom. din Chelmac în 12 Octombrie 1924 a avut o zi de sărbătoare rară, că atunci s'a sfințit vechea biserică radical renovată atât în interior cât și în exterior.

Costul lucrărilor de renovare a fost 115.000 Lei și erau mai mari dar poporul a făcut granit cărușia.

Serviciul sfințirii și sf. Liturgie a fost celebrat de pâr. protopresbiter tractual Fabriciu Manuilă cu asistența preoților: Vasilie Dehelean Liviu Dehelean din Ususău, Vasilie Groza Dorgaș, Aurel Doboșiu Beluțiu, Vasilie Debău Lipova și parohul local Petru Herețiu.

Răspunsurilor Liturgice au fost cântate alternativ de ambele coruri din Chelmac sub conducerea harnicului învățător Pavel Bichicean.

Lă priceasă pâr. protopop într'o cuvântare avântată arată rolul din trecut și însemnătatea mare ce o va avea biserica în viitor aduce prinos de recunoștință parohienilor din Chelmac și harniciei pâr. local care cu mari greutăți a provăzuit biserica cu 2 clopote mari, a reparat temeinic sf. biserică și a făcut multe îmbunătățiri la casa parohială în aceste vremuri grele. Dorește, ca biserica din Chelmac precum în trecut așa și în viitor să fie plină de credincioși.

După masă la 3 ore în curtea școlii confesionale din loc în prezenta tuturor preoților și a lor 350—400 persoane s'a ținut ședința cercului religios Lipova. Pâr. Vasilie Debău cu preș. cercului rel. într'o cuvântare potrivită arată scopul cercurilor religioase „ne intrunim în fiecare comună să vă mângăiem și să vă luminăm cu lumina noastră”.

Pâr. Petru Herețiu într'o conf. liberă face istoricul ortodoxiei în părțile bănățene, amintește de călătoria călugărului Visarion în părțile acestea, apoi face istoricul bisericii și școlii din Chelmac, amintește în mod cronologic numele tuturor preoților și învățătorilor din Chelmac.

Pâr. Vasilie Groza într'o conferință, arată scăderile societății de azi, apoi indică mijloacele de îndreptare.

La sfârșit corul de sub conducerea inv. Pavel Bichicean a delectat publicul cu mai multe cântece naționale.

Raportor.

Promovare. Absolventul de teologie Gheorghe Ionescu, fiul părintelui Ionescu din Cenadul-mare, a fost promovat de către Academia în ridică din Cluj, doctor în drepturi. Fericitări.

AVIZ. Cu onoare aduc la cunoștință onoratului public și autorităților bisericesti, că în Arad, str. Dorobanților Nr. 41 (școala confesională), am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; *construiesc orice planuri de casă, școli și biserici* împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colajonări de toffelul de lucrări de zidiri, și întreprind toffelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:

Teodor Cioban,
arhitect.

CONCURSE.

Concurs repetit.

Rez. Cons. 3783/924. Pentru îndeplinirea parohiei a doua din Bârsa, tractul Buteni, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Dotatie: 1. Sesia beneficiată de fostul preot.

2. O grădină parohială.

3. Bir și ștole legale.

4. Intregire dela stat negarantată de parohie. Diferitele contribuții după beneficiu cad în sarcina alesului.

Catehizarea și predicarea regulată este deobligătoare.

Parohia este de cl. II-a, dar sunt admiși la concurs și cei cu cvalificație de cl. III-a.

Reflectanții să urmeze dispozițiilor regulamentare.

Comitetul parohial.

F. Roxin, protopop.

—□—

1—3

Pentru întregirea definitivă a parohiei Răchita se escrie din nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele parohiei sunt: 1. O sesie parohială completă. 2. Stolele uzuale. Din acestea toate jumătate compete văduvei preotese Versavia Jucu până în 4/17 Aprilie, 1925. 3. Intregirea dela stat. 4. De locuință se va da locuința văd. învățătoare Domnica Secoșan cu tot cu intravilan și în starea actuală. 5. Alesul preot nu poate protesta în caz, când se va reînființa parohia a doua. 6. Alesul este obligat a catihiza elevii dela școlile primare din comună fără altă renumerație din partea parohiei și va suporta dărilor publice în proporția venitului.

Parohia este de cl. I (primă). Dela reflectanți se a avea cvalificație de cl. I. În lipsa acestor recurenți; se vor admite și recurenți cvalificați pentru parohii de cl. II-a (doua), dacă întrunesc dispozițiile concluzului Nr 84 din 1910 al sinodului eparhial diecezan.

Doritorii de a reflectă la acest post sunt poțitiți, ca rețursele adresate comitetului parohial din Răchita (jud. Caraș-Severin) ajustate cu documentele rețrute să le aștearnă Pr. on. of, protopopesc din Belinț în termenul concursual, având sub durata acestuia, pe lângă respectarea strictă a dispozițiilor §-lui 33 din Reg. pentru parohii, și numai după prealabila incuviințare a Pr. on. Șef tractual a se prezenta în sf. biserică din loc în vr'o Duminecă ori sârbătoare spre-ași arăta desteritatea în cele rituale și oratorie. Cei din altă dieceză au să dovădească, că posedă binecuvântarea Pr. Sf. Sale D-lui Episcop diecezan spre a putea recurge.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopp.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Prefectura Județului.**